

وظایف مرتبط با نظام آماری

نظام آماری مجموعه دستگاه‌ها و نهادهای درگیر در فعالیتهای آماری، وظایف و فعالیت‌های هر یک از اجزای نظام، روابط درونی و بیرونی آنها با یکدیگر، اصول، قوانین و مقررات حاکم بر وظایف و روابط مزبور را در بر می‌گیرد. ساختار مدیریتی نظام آماری متشکل از «مجلس شورای اسلامی»، «هیئت دولت»، «شورای عالی آمار»، «مرکز آمار ایران»، «کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار» و «کمیته‌های آمار بخشی» است. فلسفه وجودی مجلس شورای اسلامی و هیئت وزیران در نظام آماری کشور ناشی از آن است که مشارکت این دو نهاد در صورت لزوم و موارد خاص و فوق‌العاده، با تصمیم‌گیری و تصویب قوانین و مقررات ناظر بر فعالیتهای آماری در نظام آماری کشور پیش‌بینی شده باشد. همچنین به منظور افزایش مشارکت بخش‌های خصوصی و تعاونی در فعالیتهای آماری، در چارچوب سیاست‌های برنامه ملی آمار کشور و محور چهارم از برنامه تحول در نظام اداری کشور، هیئت محترم وزیران در تاریخ ۱۳۸۳/۴/۲۳ آیین‌نامه تشخیص صلاحیت مشاوران به شماره ۲۰۶۳۷/ت/۲۸۴۳۷-هـ را تصویب نمود و وظیفه تشخیص صلاحیت مشاوران آماری اعم از حقیقی و حقوقی را به مرکز آمار ایران واگذار کرد. گزارش اهم اقدامات مرکز آمار ایران در زمینه انجام وظایف مرتبط با نظام آماری و تشخیص صلاحیت مشاوران آماری به شرح زیر است:

❖ دبیرخانه شورای عالی آمار

بر اساس ماده یک «آیین‌نامه اجرایی دبیرخانه شورای عالی آمار»، وظیفه دبیرخانه شورای عالی آمار را مرکز آمار ایران بر عهده دارد. این مرکز به منظور انجام وظیفه دبیرخانه شورای عالی آمار در سال ۱۳۹۳ اقداماتی به شرح ذیل انجام شده است:

- ارائه گزارش‌های دوره‌ای به مجلس شورای اسلامی، دیوان محاسبات کشور و دستگاه‌های نظارتی ذی‌ربط؛
- مشاوره و پاسخگویی به دستگاه‌های اجرایی کشور در خصوص نظام آماری کشور و
- انجام مقدمات برگزاری جلسات شورای عالی آمار و کمیسیون تخصصی شورا و تهیه و ارسال صورتجلسات و پیگیری مصوبات شورا.

❖ شورای عالی آمار

وظایف شورای عالی آمار به عنوان مهم‌ترین مرجع سیاست‌گذاری و هماهنگ‌کننده فعالیتهای آماری در زمینه تأمین نیازهای آماری کشور و رفع مشکلات و نارسایی‌های گسترده تولید آمارهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در قانون مصوب ۱۳۵۳ مرکز آمار ایران مورد تأکید قرار گرفته است. این شورا به منظور انجام وظایف خود در سال ۱۳۹۳، سه جلسه برگزار کرد که اهم مصوبات آن عبارتند از:

- تصویب کلیات طرح «نظام جامع ثبت‌های آماری ایران» که در راستای آن مقرر شد:

- مرکز آمار ایران طرح تفصیلی شامل برنامه عملیاتی، بودجه مورد نیاز و دستورالعمل تبادل داده با سطح دسترسی معین را با همکاری دستگاه‌های اجرایی ظرف مدت سه ماه تهیه و برای اجرا ابلاغ نماید. بر این اساس دستگاه‌های اجرایی موظفند داده‌ها و فرا داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز «نظام جامع ثبت‌های آماری ایران» را در بازه‌های زمانی مورد نظر تعیین شده در طرح تفصیلی، در اختیار مرکز آمار ایران قرار دهند. همچنین مقرر شد بهبود کیفیت یا ایجاد ثبت‌های اداری مورد نظر «نظام جامع ثبت‌های آماری ایران» در الویت کاری دستگاه‌های اجرایی قرار گیرد. همچنین، مسئولیت ارزیابی کیفیت این ثبت‌های اداری بر عهده مرکز آمار ایران است؛
- مرکز آمار ایران موظف است شناسه‌های یکتای مورد نیاز برای پیوند ثبت‌های «نظام جامع ثبت‌های آماری ایران» با یکدیگر را تعیین نماید. تمامی دستگاه‌های اجرایی مکلفند در سیستم‌های خود که مرتبط با «نظام جامع ثبت‌های آماری ایران» است، شماره ملی فرد (حقیقی، حقوقی)، کد پستی و سایر شناسه‌های یکتا را به عنوان اطلاعات اجباری تعریف کنند؛
- معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور مکلف است هر ساله ردیف بودجه و اعتبار معینی را در بودجه سالانه مرکز آمار ایران و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با «نظام جامع ثبت‌های آماری ایران» با عنوان «پایه‌سازی نظام جامع ثبت‌های آماری ایران» در نظر بگیرد. تخصیص این اعتبار به دستگاه‌های اجرایی، پس از تأیید مرکز آمار ایران و توسط معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور انجام می‌گیرد و
- معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور موظف است مبلغ ۱۰۰ میلیارد ریال اعتبار در قالب ردیف مستقل در لایحه بودجه ۱۳۹۴ به منظور هزینه در ایجاد «نظام جامع ثبت‌های آماری ایران» در نظر گیرد. این اعتبار با تشخیص و تأیید مرکز آمار ایران و بر اساس فازهای اجرایی تعیین شده، به دستگاه‌های اجرایی مرتبط تخصیص داده خواهد شد.
- عضویت اعضای جدید و یا امکان حضور آنها به صورت مستمر در جلسات شورای عالی آمار در مورد هیچ‌یک از دستگاه‌های متقاضی مورد تصویب قرار نگرفت و مقرر شد در صورت نیاز و حسب مورد، از دستگاه‌های اجرایی مرتبط با موضوع جلسه برای شرکت در جلسات شورا، دعوت به عمل آید و
- ابلاغ شاخص‌های موضوع ماده ۶۸ جهت اجرا به دستگاه‌های اجرایی.

❖ کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار

بر اساس ماده ۶ «آیین‌نامه اجرایی دبیرخانه شورای عالی آمار»، کمیسیون تخصصی، به عنوان بازوی کارشناسی و مشورتی شورای عالی آمار، به منظور بررسی تخصصی برنامه‌ها و طرح‌های مربوط به فعالیت‌های آماری کشور که از سوی کمیته‌های آمار بخشی و شورای عالی آمار ارجاع می‌شود، تشکیل می‌شود. این کمیسیون در سال ۱۳۹۳ علاوه بر اینکه شش جلسه برگزار نموده است، کارگروه‌های کارشناسی جلساتی را به قرار ذیل داشته‌اند.

- برگزاری چهار جلسه کارگروه تخصصی مبنی بر تقاضای تعدادی از دستگاه‌های اجرایی در ترکیب شورای عالی آمار؛
- برگزاری شش جلسه کارگروه تخصصی در خصوص لایحه پیشنهادی نظام آمارشناسی ایران که از سوی انجمن آمار ایران پیشنهاد گردید؛
- برگزاری هفت جلسه کارگروه تخصصی متشکل از تعدادی از دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در مورد «طرح نظام جامع ثبت‌های آماری ایران» و
- برگزاری ۹ جلسه کارگروه تخصصی شاخص‌های موضوع ماده ۶۸ قانون برنامه پنجم توسعه کشور.

❖ کمیته‌های آمار بخشی

کمیته‌های آمار بخشی نیز به منظور سازماندهی فعالیت‌های آماری در ۲۷ دستگاه اجرایی کشور تشکیل شده‌اند. کمیته‌های آمار بخشی در مجموع ۲۲ جلسه برگزار نمودند. کمیته آمارهای «مالی» مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی، کمیته آمارهای «علوم، تحقیقات و فناوری» مستقر در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، کمیته آمارهای «عمران شهری و روستایی و انتظامی» مستقر در وزارت کشور، کمیته آمارهای «آموزش و پرورش» مستقر در وزارت آموزش و پرورش، فعالیت بیشتری داشته‌اند.

❖ تعیین صلاحیت شرکت‌ها و کارشناسان مشاور آماری

تشخیص صلاحیت شرکت‌های مشاور بخش خصوصی در گروه خدمات آماری بر اساس آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران انجام می‌شود. بر اساس استعلام انجام گرفته از دفتر آمار و اطلاعات استانداری‌های ۳۱ استان کشور و سایر دستگاه‌های اجرایی و نیز بخش خصوصی، در سال ۱۳۹۳ اجرای حدود ۳۵ درصد از طرح‌های آماری به شرکت‌های آماری واگذار شد و ۲۰ درصد نیز به صورت امانی توسط عوامل اجرایی شرکت‌های آماری انجام گرفت که از جمله آنها می‌توان به ترددشماری در سراسر کشور، بهنگام‌سازی کدپستی و نیز بخش تحقیقات بازار که توسط بخش خصوصی دارای گواهی‌نامه فعالیت آماری از مرکز آمار ایران انجام می‌شود، اشاره کرد. علاوه بر این در بخش تشخیص صلاحیت مشاوران، اقدامات ذیل انجام شده است:

- صدور ۱۵ گواهی‌نامه فعالیت آماری برای شرکت‌های جدید متقاضی؛
- بررسی امکان ارتقای رتبه ۶ شرکت آماری متقاضی؛
- تمدید اعتبار گواهی‌نامه فعالیت آماری ۵۲ شرکت؛
- بررسی مدارک ۲۰ نفر متقاضی حقیقی صدور و تمدید گواهی‌نامه فعالیت آماری؛
- بازدید از ۲۸ شرکت آماری قبل از صدور گواهی‌نامه؛
- پایش عملکرد بیش از ۳۰ شرکت آماری در طی دوره فعالیت؛
- مشاوره تلفنی به متقاضیان حقیقی و حقوقی دریافت گواهی‌نامه فعالیت آماری؛
- مکاتبه با خزانه‌داری کل کشور با موضوع پرداخت هزینه اجرای طرح‌های آماری فقط به شرکت‌های دارنده گواهی‌نامه فعالیت آماری از مرکز؛
- مکاتبه با ۲۵ شرکت آماری متقاضی صدور اولیه گواهی‌نامه فعالیت و اعلام موارد نقص؛
- مکاتبه با اشخاص حقیقی و اعلام موارد نقص مدارک ارسالی؛
- مکاتبه با دستگاه‌های اجرایی و ... برای تائید استعلام گواهی‌نامه شرکت‌ها و اشخاص؛
- مکاتبه با دستگاه‌های اجرایی با موضوع واگذاری اجرای طرح‌های آماری فقط به شرکت‌ها و اشخاص دارای گواهی‌نامه فعالیت آماری از مرکز آمار ایران و
- مکاتبه با استانداران ۳۱ استان کشور با موضوع واگذاری اجرای طرح‌های آماری به شرکت‌های دارای گواهی‌نامه فعالیت آماری با اولویت شرکت‌های بومی.